

Αξιολόγηση των στάσεων των φοιτητών Νοσηλευτικής απέναντι στο κάπνισμα και την κατανάλωση αλκοόλ

Μαριάννα Διομήδους

Ιατρός-Μικροβιολόγος, Λέκτορας Επιδημιολογίας-Δημόσιας Υγείας, Τμήμα Νοσηλευτικής, Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Πέτρος Γαλάνης

Νοσηλεύτης ΠΕ, MSc, PhD, Τμήμα Νοσηλευτικής, Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Χριστίνα Μπάκουλα

Ιστορικός-Αρχαιολόγος, Τμήμα Νοσηλευτικής, Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Ιωάννης Πιστόλης

Μηχανικός Η/Υ

Δημήτρης Ζήκος

Νοσηλεύτης ΠΕ, MSc, Τμήμα Νοσηλευτικής, Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Αντώνης Φρίγγας

Νοσηλεύτης ΠΕ, MSc, Τμήμα Νοσηλευτικής, Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Ιωσήφ Λιάσκος

Νοσηλεύτης ΠΕ, MSc, PhD, Τμήμα Νοσηλευτικής, Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Τμήμα Νοσηλευτικής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Η αυξητική τάση του καπνίσματος και της κατανάλωσης αλκοόλ μεταξύ των νέων αποτελεί φαινόμενο που προκαλεί ανησυχία τόσο στους κοινωνικούς φορείς όσο και στην επιστημονική κοινότητα. Η στάση των νέων απέναντι στις δύο αυτές συνήθειες είναι χρήσιμο να κατανοηθεί, προκειμένου να είναι δυνατή η λήψη συγκεκριμένων μέτρων για την αντιμετώπιση του προβλήματος.

Evaluation of students' attitudes towards smoking and alcohol consumption

Marianna Diomidous

Physician-Microbiologist, Lecturer of Epidemiology-Public Health, Faculty of Nursing, University of Athens, Athens, Greece

Petros Galanis

RN, MSc, PhD, Faculty of Nursing, University of Athens, Athens, Greece

Christina Bakoula

Archeologist, Faculty of Nursing, University of Athens, Athens, Greece

John Pistolis

Computer Systems Engineer

Dimitris Zikos

RN, MSc, Faculty of Nursing, University of Athens, Athens, Greece

Antonis Frigas

RN, MSc, Faculty of Nursing, University of Athens, Athens, Greece

Joseph Liaskos

RN, MSc, PhD, Faculty of Nursing, University of Athens, Athens, Greece

Faculty of Nursing, National and Kapodistrian University of Athens

AIM This research examined the attitudes of under-graduate and post-graduate students of the University of Athens about cigarette smoking and alcohol consumption.

MATERIAL-METHOD An exploratory survey was employed that contained a combination of 37 semantic-items and open-ended questions. 136 under- and post-graduate students aged 18-27 years who study in

ΣΚΟΠΟΣ Η διερεύνηση των στάσεων φοιτητών του Πανεπιστημίου Αθηνών όσον αφορά στο κάπνισμα και την κατανάλωση αλκοόλ, καθώς και στην αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών.

ΥΛΙΚΟ-ΜΕΘΟΔΟΣ Για την πραγματοποίηση της μελέτης χρησιμοποιήθηκε ερωτηματολόγιο με 37 κλειστές και ανοικτές ερωτήσεις, το οποίο επιδόθηκε σε 136 φοιτητές και φοιτήτριες ηλικίας 18–27 ετών που φοιτούν στο Τμήμα Νοσηλευτικής του Πανεπιστημίου Αθηνών.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Το 74% του δείγματος θεωρούσε ότι το κάπνισμα υπήρξε προσωπική επιλογή, σε αντίθεση με το 26%, που ανέφερε ότι υπήρξε αποτέλεσμα έντονης πίεσης από το φιλικό περιβάλλον. Όσον αφορά στην κατανάλωση αλκοόλ, το 49% των φοιτητών και το 37% των φοιτητριών ανέφερε ότι η κατανάλωση αλκοόλ ήταν μια κοινή συνήθεια. Το 49% από αυτούς υποστήριξε ότι ποτέ δεν ένωσε την ανάγκη να σταματήσει την κατανάλωση αλκοόλ, ενώ ένα ποσοστό 47% ανέφερε ότι δεν παρουσίασε ποτέ κανένα πρόβλημα υγείας από τη χρήση οινοπνευματωδών ποτών. Οι καπνιστές εμφανίστηκαν να κάνουν περισσότερη χρήση αλκοόλ από τους μη καπνιστές.

Λέξεις-κλειδιά:

• Κάπνισμα • Αλκοόλ • Φοιτητές

Υπεύθυνος αλληλογραφίας

Μαριάννα Διομήδους

Παπαδιαμαντοπούλου 123, 115 27 Γουδί

Τηλ. 210-74 61 438

E-mail: mdiomidi@nurs.uoa.gr

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα προβλήματα υγείας που σχετίζονται με τις συνήθειες του καπνίσματος και της κατανάλωσης αλκοόλ ενδέχεται να αυξηθούν τα επόμενα χρόνια. Μια σειρά μελετών διερευνά τις μελλοντικές τάσεις εμφάνισης προβλημάτων υγείας που σχετίζονται με τις παραπάνω συμπεριφορές.^{1,2} Αν και το κάπνισμα είναι μια παθολόγος συνήθεια, λίγες είναι οι μελέτες στον ελλαδικό χώρο που ασχολούνται με την καπνισματική συμπεριφορά των νέων και ειδικά των φοιτητών. Οι Kyrtlesi et al³ διαπιστώνουν ότι το κάπνισμα μεταξύ μαθητών ηλικίας 13–15 είναι ανησυχητικά υψηλό, με 1 στους 3 νέους να έχουν δοκιμάσει τσιγάρο και το 16% να είναι εν ενεργεία καπνιστές. Οι Κρομμύδας και συν,⁴ σε μελέτη μεταξύ φοιτητών επιστημών υγείας, επισημαίνουν

the Faculty of Nursing, University of Athens, completed the questionnaire.

RESULTS The data indicated that smoking status was a personal selection for 74% of the respondents; meanwhile 26% reported that peer pressure was the primary reason to start smoking. Regarding alcohol, 80% of the students reported that alcohol consumption was a common habit; meanwhile 49% of them reported that they never felt the need to stop drinking alcohol. 47% of the students reported no problems from alcohol consumption; meanwhile smokers reported higher alcohol consumption than non smokers.

Key words:

• Smoking • Alcohol • Students

Corresponding author

Marianna Diomidous

123 Papadiamantopoulou street, GR-115 27 Goudi, Athens, Greece

Tel. +30 210-74 61 438

E-mail: mdiomidi@nurs.uoa.gr

ότι οι φοιτητές με άσθμα καπνίζουν περισσότερο από τους υγιείς συμφοιτητές τους. Η συχνότητα, πάντως, του καπνίσματος στο γενικό πληθυσμό και κυρίως ανάμεσα στους νέους έχει αρχίσει να μειώνεται στις αναπτυγμένες χώρες.⁵

Υπάρχουν αρκετές άλλες μελέτες διεθνώς, οι οποίες έχουν επικεντρωθεί αφενός στις στάσεις των φοιτητών υγείας αναφορικά με το κάπνισμα και το αλκοόλ⁶ και αφετέρου στην ανεύρεση της σχέσης μεταξύ καπνίσματος, ανθυγιεινών συμπεριφορών και διαφόρων τρόπων ζωής,⁷ καθώς και στη γενικότερη κατανόηση των αντιλήψεων μεταξύ καπνιστών, πρώην καπνιστών και μη καπνιστών.⁸

Όσον αφορά στην κατανάλωση αλκοολούχων ποτών στην Ελλάδα, έχουν γίνει στο παρελθόν ορισμένες

έρευνες σχετικά με την κατανάλωση αλκοόλ στο γενικό πληθυσμό⁹ και την επίδραση της οικογένειας στη χρήση αλκοόλ και ναρκωτικών τόσο στους νέους όσο και το γενικό πληθυσμό,^{10,11} καθώς επίσης και με τη συχνότητα του αλκοολισμού στην Ελλάδα.¹² Σε διεθνές επίπεδο, έχει μελετηθεί το πρόβλημα της κατανάλωσης αλκοόλ μεταξύ των φοιτητών των πανεπιστημίων, καθώς και οι στάσεις φοιτητών πανεπιστημίων και των γονέων τους ως προς την κατανάλωση αλκοόλ.¹³ Ενδιαφέρον μάλιστα παρουσιάζει η διαπολιτισμική μελέτη των στάσεων Γάλλων και Αμερικανών φοιτητών απέναντι στο αλκοόλ.¹⁴

Οι αντιλήψεις και συνήθειες των φοιτητών του πανεπιστημίου όσον αφορά στο κάπνισμα^{15,16} έχουν επίσης διερευνηθεί. Στην Ευρώπη, αλλά και διεθνώς, υπήρξαν αρκετά εκπαιδευτικά προγράμματα στα πανεπιστήμια, τα οποία είχαν ως στόχο να προσφέρουν την καλύτερη δυνατή πληροφόρηση αναφορικά με τις βλαπτικές επιπτώσεις του καπνίσματος και της κατανάλωσης αλκοολούχων ποτών. Παρόμοια προγράμματα δεν έχουν πραγματοποιηθεί στον Ελλαδικό χώρο.

Δεν υπήρξε ποτέ συστηματικός έλεγχος της συνήθειας του καπνίσματος και της κατανάλωσης αλκοολούχων ποτών των φοιτητών και φοιτητριών των Ελληνικών Πανεπιστημίων και μάλιστα των σχολών των επαγγελματιών υγείας. Οι στάσεις και τα πιστεύω των Ελλήνων φοιτητών των ιατρικών και νοσηλευτικών σχολών όσον αφορά στο κάπνισμα και στην κατανάλωση αλκοολούχων ποτών είναι παντελώς άγνωστες. Η έλλειψη της γνώσης αυτής μας οδήγησε στην προσπάθεια διερεύνησης των στάσεων και των πιστεύω των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών της Νοσηλευτικής του Πανεπιστημίου Αθηνών αναφορικά με το κάπνισμα, την κατανάλωση αλκοόλ και την αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών.

ΥΛΙΚΟ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΣ

Όλοι οι φοιτητές που παρακολουθούσαν τα προπτυχιακά μαθήματα του Τμήματος Νοσηλευτικής του Πανεπιστημίου Αθηνών, καθώς και εκείνοι που παρακολουθούσαν τα μεταπτυχιακά μαθήματα του Τμήματος (ιατροί, νοσηλευτές, οικονομολόγοι, φιλόλογοι, μαθηματικοί κ.λπ.), αποτέλεσαν τον πληθυσμό-στόχο της παρούσας έρευνας, από τον οποίο πραγματοποιήθηκε τυχαία επιλογή δείγματος αποτελούμενου από 136 φοιτητές/φοιτήτριες, ηλικίας 18–27 ετών. Οι φοιτητές συμπλήρωσαν ένα ερωτηματολόγιο με 37 ερωτήσεις κατά την περίοδο Απριλίου 2006 – Ιουνίου 2006.

Το ερωτηματολόγιο επιδόθηκε στους φοιτητές κατά τη διάρκεια των μαθημάτων, συνοδευόμενο από ένα επεξηγηματικό γράμμα τον Απρίλιο του 2006. Οι συμμετέχοντες συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο ανώνυμα χωρίς καμία εξωτερική παρέμβαση ή συμβουλή. Φοιτητές οι οποίοι δεν ήταν παρόντες στα μαθήματα εξαιρέθηκαν από την έρευνα. Μετά τη συλλογή των στοιχείων έγινε στατιστική ανάλυση και χρησιμοποιήθηκε το test χ^2 , το Fischer test και η ανάλυση πολυμεταβλητότητας για τις κατηγορικές μεταβλητές, ενώ το t-test χρησιμοποιήθηκε για τις συνεχείς μεταβλητές. Μια τιμή της P πιθανότητας $P \leq 0,05$ για την t-αμφίπλευρη δοκιμασία θεωρήθηκε αποδεκτή και σημαντική.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Ο μελετώμενος πληθυσμός αποτελείται από 63 (46,3%) προπτυχιακούς φοιτητές του Τμήματος Νοσηλευτικής και 73 (53,7%) μεταπτυχιακούς φοιτητές, που ήταν απόφοιτοι του Πανεπιστημίου Αθηνών (Τμημάτων Ιατρικής, Νοσηλευτικής, Οικονομικών Επιστημών και Φιλολογίας) (πίνακας 1). Η μέση ηλικία των συμμετεχόντων ήταν $24,2 \pm 5,3$ έτη. Το 34,6% ($n=47$) των συμμετεχόντων ήταν άνδρες, ενώ το 65,4% ($n=89$) ήταν γυναίκες. Η μέση ηλικία των ανδρών ($26,5 \pm 5,5$ έτη) ήταν στατιστικά μεγαλύτερη από τη μέση ηλικία ($23 \pm 4,8$) των γυναικών ($t=-3,8$, $df=134$, $P<0,00$). Η μέση ηλικία των μεταπτυχιακών φοιτητών ($27 \pm 3,7$ έτη) ήταν στατιστικά μεγαλύτερη από τη μέση ηλικία ($20,8 \pm 4,8$) των προπτυχιακών ($t=8,5$, $P<0,001$). Το 89,7% ($n=122$) των ερωτηθέντων ήταν άγαμοι, ενώ το 10,3% ($n=14$) ήταν έγγαμοι. Το 34,6%

Πίνακας 1. Αποτελέσματα ερωτηματολογίου.

	N	(%)
Φύλο		
Άνδρας	47	34,6
Γυναίκα	89	65,4
Φοιτητές		
Προπτυχιακοί	63	46,3
Μεταπτυχιακοί	73	53,7
Καπνιστές		
Ναι	50	36,8
Όχι	86	63,2
Κατανάλωση αλκοόλ		
Ναι	56	41,2
Όχι	80	58,8

(n=47) δήλωσε πως η μόνιμη κατοικία των γονέων του βρίσκεται στην επαρχία, ενώ το 65,4% (n=89) δήλωσε ως μόνιμη κατοικία των γονέων του την Αθήνα.

Κάπνισμα

Το 63,2% (n=86) των ερωτηθέντων δήλωσε πως δεν καπνίζει, ενώ το 36,8% (n=50) δήλωσε ότι καπνίζει. Η μέση ηλικία έναρξης του καπνίσματος ήταν τα 18,8±4,1 έτη. Ο μέσος αριθμός τσιγάρων ανά ημέρα ήταν 13,2±10,3. Το 49% (n=23) των ανδρών ήταν καπνιστές, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στις γυναίκες ήταν μικρότερο (30%, n=27) (πίνακας 2). Οι άνδρες ήταν συχνότερα καπνιστές σε σχέση με τις γυναίκες ($\chi^2=4,6$, $P=0,03$). Η μέση ηλικία (25,5±5,2 έτη) των καπνιστών ήταν στατιστικά μεγαλύτερη ($t=2,23$, $df=134$, $P=0,027$) από τη μέση ηλικία των μη καπνιστών (23,4±5,2 έτη). Δεν βρέθηκε στατιστικά σημαντική σχέση ανάμεσα στο επίπεδο σπουδών (προπτυχιακό και μεταπτυχιακό) και στο κάπνισμα ($\chi^2=0,6$, $P=0,4$). Έτσι, το 39,7% (n=29) των μεταπτυχιακών φοιτητών και το 33,3% (n=21) των προπτυχιακών φοιτητών ήταν καπνιστές. Δεν διαπιστώθηκε στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ της οικογενειακής κατάστασης και του καπνίσματος ($\chi^2=0,007$, $P=0,9$). Το 36,9% (n=45) των άγαμων ήταν καπνιστές και το αντίστοιχο ποσοστό στους έγγαμους ήταν 35,8% (n=5). Το 34% (n=16) εκείνων που οι γονείς τους διέμεναν μόνιμα στην επαρχία ήταν καπνιστές, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για εκείνους που οι γονείς τους διέμεναν μόνιμα στην Αθήνα ήταν 38,2% (n=34), χωρίς όμως η σχέση αυτή να είναι στατιστικά σημαντική ($\chi^2=0,23$, $P=0,63$).

Αναφορικά με τους 50 καπνιστές, το 74% (n=37) ανέφερε πως το κάπνισμα αποτέλεσε προσωπική τους επιλογή, ενώ το 26% (n=13) δήλωσε ότι το φιλικό τους περιβάλλον ήταν εκείνο που τους επηρέασε σημαντικά στην έναρξη του καπνίσματος.

Το 88,2% (n=44) των καπνιστών δήλωσε πως αισθάνεται την ανάγκη να διακόψει το κάπνισμα. Στις γυναίκες, μάλιστα, η ανάγκη αυτή ήταν μεγαλύτερη σε σχέση με τους άνδρες ($P=0,006$, ακριβής έλεγχος Fisher). Πιο συ-

γκεκριμένα, το 100% (n=27) των γυναικών δήλωσε πως αισθάνεται την ανάγκη να διακόψει το κάπνισμα, ενώ στους άνδρες το αντίστοιχο ποσοστό ήταν 73,9% (n=17). Επιπλέον, η ανάγκη για διακοπή του καπνίσματος ήταν μεγαλύτερη στους προπτυχιακούς σε σχέση με τους μεταπτυχιακούς φοιτητές ($P=0,033$, ακριβής έλεγχος Fisher). Πιο συγκεκριμένα, το 100% (n=21) των προπτυχιακών φοιτητών που κάπνιζαν δήλωσε πως αισθάνεται την ανάγκη να διακόψει το κάπνισμα, ενώ στους μεταπτυχιακούς το αντίστοιχο ποσοστό ήταν 79,3% (n=23).

Από τους 44 φοιτητές που δήλωσαν ότι αισθάνονται την ανάγκη να διακόψουν το κάπνισμα, οι 34 (77,3%) ανέφεραν πως αυτό οφείλεται σε λόγους υγείας και οι 8 (18,2%) ότι οφείλεται στο οικογενειακό και φιλικό τους περιβάλλον.

Από τους 50 καπνιστές, οι 27 (54%) δήλωσαν πως δεν είχαν ενοχλήματα υγείας από το κάπνισμα, ενώ οι υπόλοιποι 23 (46%) ανέφεραν τέτοια προβλήματα.

Το 98% (n=49) των καπνιστών δήλωσε πως ποτέ δεν ζήτησε βοήθεια για να διακόψει το κάπνισμα.

Κατανάλωση αλκοόλ

Το 58,8% (n=80) των ερωτηθέντων ανέφερε πως δεν καταναλώνει αλκοόλ, ενώ χρήστες αλκοόλ δήλωσαν πως είναι 56 άτομα (41,2%). Η μέση κατανάλωση αλκοόλ ήταν 3,2 ποτά ανά εβδομάδα. Η μέση ηλικία έναρξης χρήσης του αλκοόλ ήταν 16,5±1,6 έτη. 39 άτομα (69,6%) δήλωσαν ότι η κατανάλωση αλκοόλ είναι προσωπική τους επιλογή, ενώ 7 (12,5%) ανέφεραν ότι παρακινούνται από το φιλικό τους περιβάλλον. 49 άτομα (87,5%) δήλωσαν πως δεν αισθάνθηκαν ποτέ την ανάγκη να σταματήσουν την κατανάλωση αλκοόλ, ενώ 7 (12,5%) ανέφεραν ότι έχουν αισθανθεί αυτή την ανάγκη. 47 άτομα (83,9%) δήλωσαν πως δεν είχαν προβλήματα υγείας από την κατανάλωση αλκοόλ, ενώ 9 άτομα (16,1%) ανέφεραν τέτοια προβλήματα. Όλοι όσοι δήλωσαν χρήστες αλκοόλ ανέφεραν ότι δεν έχουν ζητήσει ποτέ βοήθεια για να σταματήσουν την κατανάλωση.

Το 49% (n=23) των ανδρών κατανάλωναν αλκοόλ, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στις γυναίκες ήταν αρκετά μικρότερο, φθάνοντας το 37% (n=33) (πίνακας 3). Ωστόσο, η σχέση αυτή δεν ήταν στατιστικά σημαντική ($\chi^2=1,8$, $P=0,18$).

Αναφορικά με το επίπεδο φοίτησης, το 43,8% (n=32) των μεταπτυχιακών φοιτητών κατανάλωναν αλκοόλ, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στους προπτυχιακούς ήταν

Πίνακας 2. Καπνιστές-μη καπνιστές ανά φύλο.

Φύλο	Καπνιστές		Μη καπνιστές	
	n	(%)	n	(%)
Άνδρας	23	16,9	24	17,6
Γυναίκα	27	19,9	62	45,6

Πίνακας 3. Κατανάλωση αλκοόλ ανά φύλο.

Φύλο	Κατανάλωση αλκοόλ		Μη κατανάλωση αλκοόλ	
	n	(%)	n	(%)
Ανδρας	23	16,9	24	17,6
Γυναίκα	27	19,9	62	45,6

μικρότερο (38,1%, n=242). Η σχέση αυτή επίσης δεν ήταν στατιστικά σημαντική ($\chi^2=0,46$, $P=0,50$).

Δεν βρέθηκε συσχέτιση της οικογενειακής κατάστασης με την κατανάλωση αλκοόλ.

Οι καπνιστές κατανάλωναν αλκοόλ σε μεγαλύτερο βαθμό σε σχέση με τους μη καπνιστές ($\chi^2=3,8$, $P=0,05$). Πιο συγκεκριμένα, το 52% (n=26) των καπνιστών κατανάλωναν αλκοόλ, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για τους μη καπνιστές ήταν 34,9% (n=30).

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Στην Ελλάδα, δεν έχει γίνει μέχρι στιγμής μια συγκριτική μελέτη των συνηθειών του καπνίσματος μεταξύ των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών σχολών επιστημών υγείας.

Σύμφωνα με την παρούσα μελέτη, οι άνδρες καπνιστές μεταπτυχιακοί φοιτητές καπνίζουν και πίνουν περισσότερο απ' ό,τι οι γυναίκες προπτυχιακές φοιτήτριες του Τμήματος Νοσηλευτικής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Επίσης, η πλειονότητα των φοιτητών ανέφερε ότι το κάπνισμα και η κατανάλωση αλκοολούχων ποτών υπήρξε δική τους προσωπική επιλογή και δεν ήταν αποτέλεσμα κάποιας επιρροής ή πίεσης από το φιλικό περιβάλλον. Ο έγγαμος βίος δεν αποδείχθηκε να αποτελεί σημαντικό παράγοντα περιορισμού της συνήθειας του καπνίσματος και της κατανάλωσης αλκοολούχων ποτών. Επιπλέον, ο τόπος διαμονής των γονέων των φοιτητών δεν φάνηκε να παίζει σημαντικό ρόλο στη συνήθεια του καπνίσματος και στην κατανάλωση αλκοόλ, αν και οι φοιτητές με γονείς που διέμεναν στην περιοχή του λεκανοπεδίου Αττικής ανέφεραν ότι κάπνιζαν και έπιναν περισσότερα αλκοολούχα ποτά, εύρημα που όμως έρχεται σε αντίθεση με άλλες μελέτες.^{17,18} Περισσότεροι από τους μισούς φοιτητές της παρούσας μελέτης ανέφεραν ότι αντιμετώπισαν προβλήματα υγείας λόγω του καπνίσματος, ιδιαίτερα βήχα και δύσπνοια, ενώ ένα πολύ μικρότερο ποσοστό ανέφερε ότι αντιμε-

τώπιζε κάποια προβλήματα υγείας λόγω της υπερβολικής κατανάλωσης αλκοολούχων ποτών.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι ένα πολύ μεγάλο ποσοστό προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών ανέφερε ότι μια από τις άμεσες προτεραιότητές τους είναι η διακοπή του καπνίσματος.

Αντιθέτως, ένα πολύ μικρότερο ποσοστό προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών ανέφερε ότι είχε ως σκοπό στο άμεσο μέλλον τη διακοπή του αλκοόλ, γεγονός που υποδεικνύει ότι ενώ οι φοιτητές έχουν συνειδητοποιήσει τις βλαπτικές επιπτώσεις του καπνίσματος, δεν συμβαίνει κατά κανόνα το ίδιο και για την κατανάλωση αλκοόλ.

Επιθετική και τεκμηριωμένη πληροφόρηση σε τακτά χρονικά διαστήματα απαιτείται¹⁹ στους φοιτητές των σχολών επαγγελματιών υγείας και ιδιαίτερα τους γιατρούς και νοσηλευτές, που επί του παρόντος παρουσιάζουν υψηλά ποσοστά καπνίσματος και κατανάλωσης αλκοόλ. Αυτό το μέτρο είναι τελείως απαραίτητο, γιατί από τη φύση του επαγγέλματός τους οι λειτουργοί υγείας αποτελούν πρότυπα συμπεριφοράς της ομαλής λειτουργίας του συστήματος για τον υπόλοιπο πληθυσμό και ιδιαίτερα για τη νεολαία. Βεβαίως, περαιτέρω έρευνες θα χρειαστεί να διεξαχθούν με στόχο την ανεύρεση ενδεχόμενης διαφοροποίησης της στάσης μεταξύ των γιατρών, των νοσηλευτών και άλλων επαγγελματιών υγείας, όπως φαρμακοποιών, κλινικών ψυχολόγων κ.ά., καθώς και μεταξύ φοιτητών των σχολών υγείας και άλλων σχολών θετικής και θεωρητικής κατεύθυνσης.

Συμπερασματικά, η συνειδητοποίηση των βλαπτικών επιπτώσεων του καπνίσματος και της κατανάλωσης αλκοολούχων ποτών και ο ρόλος που μπορεί να διαδραματίσουν οι φοιτητές των επαγγελματιών υγείας, μαζί με τη δραστηριοποίηση των ιθυνόντων της πολιτείας, είναι καίριας σημασίας για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που απορρέουν τόσο από την αύξηση της συνήθειας του καπνίσματος, όσο και από την υπερβολική κατανάλωση αλκοολούχων ποτών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Kubik A, Plesko I, Reissigova J. Prediction of lung cancer mortality in four Central European countries, 1990–2009. *Neoplasma* 1998, 45:60–67
2. Pierce JP, Thurmond L, Rosbrook B. Projecting international lung cancer mortality rates: first approxima-

- tions with tobacco-consumption data. *J Natl Cancer Inst Monogr* 1992, 12:45–49
3. Kyrlesi A, Soteriades ES, Warren CW, Kremastinou J, Papastergiou P, Jones NR et al. Tobacco use among students aged 13–15 years in Greece: the GYTS project. *BMC Public Health* 2007, 8:3
 4. Krommydas G, Kotrotsiou E, Raftopoulos V, Paralikas T, Gourgoulisianis KI, Molyvdas PA. Smoking in health science students with asthma. *Can Respir J* 2004, 11:476
 5. WHO, UNICEF, Smoking Surveillance Committee. Studying the problem of smoking among secondary school students in Sudan. Smoking Surveillance Committee (unpublished study), 1999
 6. Nagy K, Barabas K, Nyan T. Attitudes of Hungarian health care professional students to tobacco and alcohol. *Eur J Deut Educ* 2004, (Suppl 4):32–35
 7. Tucker CA. Physical, psychological, social and lifestyle differences among adolescents classified according to cigarette smoking intention status. *J Sch Health* 1985, 55:127–131
 8. Morrison K, Banas J, Burke M. Understanding college students' salient attitudes and beliefs about smoking: distinctions between smokers, nonsmokers and ex-smokers. *Public Health Rev* 2003, 31:95–109
 9. Madianos MG, Madianou O, Stefanis C. Familiar correlates of drug and alcohol use in a nation wide general population survey. *Psychopathology* 1995, 28:85–94
 10. Madianos MG, Gefou-Madianou D, Stefanis C. Adolescent drinking and alcohol-related problems in a nation wide general population. *Int J Addict* 1994, 29:1581–1599
 11. Liakos A, Madianos M, Stefanis C. Alcohol consumption and rates of alcoholism in Greece. *Drug Alcohol Depend* 1980, 6:425–430
 12. Yu J, Evans PC, Perfelti L. Attitudes towards seeking treatment among alcohol using college students. *Am J Drug Alcohol Abuse* 2003, 29:671–690
 13. Wilks J, Callan VS. Similarity of university students and their parents attitudes toward alcohol. *J Stud Alcohol* 1984, 45:326–333
 14. McAnulty RD, McGuire LG, Minder C, Mc Anulty DP. A cross cultural comparison of attitudes toward alcohol among French and United States college students. *Int J Addict* 1989, 24:1229–1236
 15. Melani AS, Verponziani W, Boccoli E, Trianni GL, Federici A, Amerini R et al. Tobacco smoking habits, attitudes and beliefs among nurse and medical students in Tuscany. *Eur J Epidemiol* 2000, 16:607–611
 16. Haddad LG, Malakeh MZ. Smoking habits and attitudes towards smoking among university students in Jordan. *Int J Nurs Stud* 2002, 39:793–802
 17. Plotnikoff RC, Bercovitz K, Loucaides CA. Physical activity, smoking, and obesity among Canadian school youth. Comparison between urban and rural schools. *Can J Public Health* 2004, 95:413–418
 18. Zhou X, Su Z, Deng H, Xiang X, Chen H, Hao W. A comparative survey on alcohol and tobacco use in urban and rural populations in the Huaihua District of Hunan Province, China. *Alcohol* 2006, 39:87–96
 19. Marlatt GA, Witkiewitz K. Harm reduction approaches to alcohol use: health promotion, prevention, and treatment. *Addict Behav* 2002, 27:867–886

Υποβλήθηκε: 18/10/2006

Επανυποβλήθηκε: 20/09/2007

Εγκρίθηκε: 05/10/2007